

Motion till riksdagen

1986/87:U536

Lars Werner m. fl. (vpk)

Åtgärder mot barnarbete

Många rapporter har skrivits om barnarbetets utbredning, och ju mer det undersökts, desto högre siffror har man kommit fram till. Förra året kom rapporter från Fria fackföreningsinternationalen, som angav antalet till 145 miljoner, medan Världshälsoorganisationen uppgav 150 miljoner. Verkligheten är förmodligen densamma som 1978, då Internationella arbetsorganisationen skrev att man måste ha klart för sig att sådana uppgifter (ILO räknade då med 55 miljoner "ekonomiskt aktiva" barn) "bara visar toppen på isberget, eftersom begreppet 'ekonomiskt aktiva' barn är ett mycket omtvistat definitionsproblem".

Konventionstexter mot barnarbete har skrivits och lagar antagits i länderna. Men de respekteras sällan. Sådan lagstiftning har exempelvis Indien ända sedan 1930-talet — men 15 miljoner barn arbetar. De utgör 5% av landets totala arbetsstyrka.

Olika slag av barnarbete

Arten av barnens arbete är mycket växlande. Enligt den klassificering som ILO antagit kan man urskilja fem slags arbete:

- hushållsarbete
- deltagande i familjens ekonomiska aktivitet (inom jordbruk och hantverk)
- livegenskap (barnen lämnas i pant till jordägare och ockrare av fattiga bönder som inte kan betala sina skulder)
- "normalt" avlönat arbete
- marginella sysselsättningar (skoputsning, gatuförsäljning, prostitution).

De tre första typerna är av gammalt datum, medan de två senare huvudsakligen hör samman med det traditionella samhällets upplösning, dvs. industrialiserings- och urbaniseringsprocessen. Situationen kan jämföras med den i Europa i industrialiseringens inledningskede. Här värvades också barn för kolgruvorna och vävstolarna.

Vad kan vi göra?

De olika slagen av barnarbete hänger sålunda samman med ländernas ekonomiska utvecklingsnivå. De måste attackeras utifrån de konkreta betingelserna. Det behövs ekonomiska och sociala förändringar, enbart lagstiftning hjälper uppenbart inte. Attityderna måste påverkas, framför allt hos föräldrarna, så att de inser värdet av att barnen går i skola.

Detta måste påverka utformningen av det svenska biståndet. Inom *jordbruket* måste familjernas beroende av barnen som arbetskraft minskas genom bättre brukningsmetoder, som ger större avkastning med färre händer. Det förutsätter att bönderna själva disponerar över det de producerar, att inte storjordägare och ockrare tar ifrån dem en stor del av skörden. Jordreformer, kooperativa kreditkassor och rimliga uppköpspriser ger bönderna större ekonomisk frihet.

Skolan måste anpassas till odlingsårets rytm, så att konflikt inte uppstår mellan familjernas behov att använda sina barn i jordbruksarbetet och barnens skolgång. Den måste också anpassas innehållsmässigt så att bondfamiljerna upplever den som nyttig.

I plantagejordbruket är barn tillsyn viktig för att barnen inte från födseln skall "skolas in" till att hjälpa till i arbetet, därför att mödrarna är tvingade att ta med dem när de arbetar.

Inom *stadsnäringarna* måste de direkta insatserna för att stoppa barnarbetet intensifieras. Här utnyttjas barnen, därför att de är billigare och fogligare än vuxna arbetare. De kan inte organisera sig fackligt, eftersom de arbetar illegalt. Därför göms de undan. Arbetsinspektionen är otillräcklig och polisen ofta korrumpierad.

Det är inte bara i de fattigaste u-länderna som barn arbetar i fabriker, gruvor och servicenäringar. De finns i elektronikindustrin i de s. k. nyindustrialiserade länderna, t. ex. Hongkong, Taiwan, Sydkorea. De finns i Neapels fattigkvarter, som kontrolleras av "camorran". De finns i Mexiko. I USA tror man att ungefär en halv miljon mexikanska barn säsongsarbetar i jordbruket.

Barnarbetet åtföljs av stor arbetslöshet bland de vuxna arbetarna. Barnen är attraktivare som arbetskraft därför att de är så mycket billigare. Ofta är det lättare för barnen att finna arbete än för fadern. Det förhållandet är en drivande faktor när fäderna överger familjerna, eftersom det är en personlig katastrof för en man att inte kunna försörja sin familj, speciellt i den latinamerikanska manlighetskultens sociala mönster.

Stoppa lönedumpning

När barn anställs i stället för vuxna arbetare för att nedbringa produktionskostnaderna kan man tala om en lönedumpning. Här i Sverige slås tillverkningar ut, därför att man inte kan konkurrera med de s. k. lågprisländerna. Det vore rättare att kalla dessa länder låglöneländer och använda GATT:s antidumpingregler för att stoppa missbruket av barn.

Härutöver bör de svenska fackföreningarna i högre grad ges möjlighet att arbeta med att uppspära och stoppa firmor som tillverkar sina varor med barnarbetare och säljer deras produkter. Fackföreningarna är redan engagerade i frågan och besitter kunskaper.

Hemställan

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställer vi

1. att riksdagen begär att regeringen i årets GATT-runda tar initiativ för att bekämpa barnarbetet som en form av dumping.

2. att riksdagen begär att regeringen vid utformningen av det svenska u-landsbiståndet beaktar vad som anförts i motionen om insatser för att begränsa barnarbetet.

Mot. 1986/87
U536

Stockholm den 27 januari 1987

Lars Werner (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)

Jörn Svensson (vpk)

Oswald Söderqvist (vpk)

Nils Berndtson (vpk)

Inga Lantz (vpk)